

सिंडडी फल (Dragon Fruit) खेति प्रविधि

तयारकर्ता :

आयुष राज ढकाल

B.Sc. Ag Intern (4th Batch)

कृषि तथा वन विज्ञान विश्वविद्यालय

रामपुर, चितवन

विषय सूची

परिचय	१
ड्रागन फलको महत्व	२
एक कप वा १०० ग्राम ड्रागन फलमा पाईने तत्वहरु	२
हावापानी र माटो	३
जातहरु	३
विरुवा प्रशारण	४
जमिनको तयारी तथा विरुवा रोप्ने तरिका	४
मलखाद्य व्यवस्थापन	५
काँटछाट तथा बोट व्यवस्थापन	५
सिंचाई तथा निकास प्रवन्ध	६
अन्य व्यवस्थापकिय कार्यहरु	६
उत्पादन	७
रोग किरा	७

परिचय

यो एक प्रकारको सिउडी प्रजातिको विरुवा हो । यसलाई पितया (pitahaya – meaning “scaly fruit) को नामले पनि चिनिन्छ । यसको वैज्ञानिक नाम Hylocereus undatus हो । यसको लहरा ड्रागनको जिब्रो जस्तो हुने हुँदा यसलाई ड्रागन फल भनिएको हो । यसको फल यसो हेर्दा प्याजको गानो जस्तो एक दुई पत्र भएको, वोक्रा भित्रको गुदि वास्नादार रातो तथा कुनै कुनै जातको भने सेतो, वैजनी तथा पहेलो गुदि हुन्छ । यसको फल ताजा सेवन गरिनुका साथै यसबाट जूस, वाइन तथा औषधि पनि बनाइन्छ ।

यसको फलको स्वाद गुलियो तथा अमिलोपनाको मिश्रण भएको हुन्छ । फलको तौल २०० ग्राम देखि १२०० ग्राम सम्मको हुन्छ । यसको खेति खास गरिकन थाईल्याण्ड, चाईना, भियतनाम, इन्डोनेसिया, ताईवान, जापान, कोरिया तथा दक्षिण अमेरिकी मुलुक कोलम्बिया, मेक्सिको, ब्राजिल, अर्जेन्टिना आदिमा गर्ने गरेको पाईन्छ । यसको फूल रातमा फरुने भएकोले यसलाई रातकी रानी (queen of the night or, lady of the night or moon flower or noble woman) पनि भनिन्छ । यसको विरुवा एक पटक लगाए पछि १५-२० वर्ष सम्म उत्पादन दिन सक्दछ ।

मध्य तथा दक्षिण अमेरिकाको आद्रतायुक्त उष्ण प्रदेशिय क्षेत्र यसको उद्योगम स्थल मानिन्छ । जापानको ओकिनावा प्रिफेक्चरमा सहकारी तालिमको शिलसिलामा अध्ययन भ्रमणमा सहभागि हुदा त्यस क्षेत्रका कृषकहरूले ग्रिनहाउस भित्र र खुला क्षेत्रमा समेत यसको खेति व्यापक रूपमा गरेको पाईयो । त्यस क्षेत्रमा सन् १९८० को दशकबाट यसको खेति गरिदै आएको पाईन्छ । त्यहाको किसानको लागि यो राम्रो आमदानीको श्रोत मानिन्छ । उचाई, तापक्रम, माटो तथा हावापानीको आधारमा हेर्दा नेपालको पुर्वि तथा मध्य तराई क्षेत्रमा यसको खेति सम्भावना देखिन्छ ।

सिउडी फल द्रुत गतिमा बढ्ने, बाह्रमासे र साहारा चाहिने क्याकटी हो । यसको काण्ड त्रिकोणीय हुन्छ र यसको मुख्य काण्डबाट धेरै शाखा काण्डहरू पलाउँछन् । काण्डका प्रत्येक खण्डमा साना काँडाहरू हुन्छन् र साथै स साना जरा पनि रहेका हुन्छन् जसले केहि साहारा समातेर माथि चढ्न र बढ्न मद्दत गर्दछन् । यसको फूल सेतो, अत्यन्त शोभायमान, खाद्य, सुगन्धित र घण्टी आकारको, करिब १ फिट लामो र ९ इन्च चौडा हुन्छ । यसको फूल रातमा फुल्छ । नखुलेका कलिला फूलहरू तरकारीको रूपमा पकाएर खान सकिन्छ भने फरुकेका फूलहरू चियाको लागि पनि प्रयोग गर्न सकिन्छ । सिउडी फल अण्डा आकारको बेरी प्रकारको फल हो । यो जात अनुसार रातो वा पहेलो वोक्रा भएको हुन्छ । प्रजातिहरूकै आधारमा गुदी रातो वा सेतो पनि हुन सक्छ । यसका बीउहरू धेरै साना, असंख्य र कालो रंगका हुन्छन् ।

ड्रागन फलको महत्व :

- यसको सेवनले शरिरमा क्यान्सर प्रतिरोधि शक्तिको विकास गर्न मद्दत गर्दछ ।
- यसको नियमित सेवनले शरिरमा रहेको विशाक्त तत्वलाई हटाउछ । साथै रगतमा भएको उच्च कोलेस्टोरल घटाउनुको साथै उच्च रक्तचापलाई घटाउन मद्दत गर्दछ ।
- यो फल दम तथा कफका रोगिलाई फाइदाजनक मानिन्छ ।
- भिटामिन सि प्रशस्त मात्रामा पाउने हुदा अनुहारको छाला सुन्दर बनाउनुको साथै चोटपटक लागेर काटेको तन्तुलाई छिटो बढ्न मद्दत गर्नुको साथै रोग प्रतिरोधि शक्ति बढाउन सहयोग गर्दछ ।
- यसको फलमा भिटामिन वि वान, वि टु, वि थि पाउनुको साथै अन्य भिटामिनहरु पनि पाइन्छन् र यसले भोक जगाउन पनि सहयोग गर्दछ ।
- यसको सेवनले आखाको तेज बढ्नुको साथै शरिरलाई तनावमुक्त बनाउछ मद्दत गर्दछ ।
- यस्मा प्रशस्त मात्रामा क्याल्सियम, फोसफोरस पाईन्छ । यसको नियमित सेवनले शरिरको हड्डी तथा दाँत बलियो बनाउनुको साथै तन्तुहरुको विकासमा मद्दत गर्दछ ।
- यसको नियमित सेवनले शरिरको तौल घटाउनुको साथै शरिरलाई शन्तुलित बनाई राख्न मद्दत गर्दछ । रगतमा ग्लूकोजको मात्रा घटाउनुको साथै मधुमेह-२ कम गर्दछ ।

एक कप वा १०० ग्राम ड्रागन फलमा पाईने तत्वहरु :

उपलब्ध तत्वहरु	उपलब्ध मात्रा
पानी	८५.३ ग्राम
प्रोटिन	१.१० मिलीग्राम
फ्याट	९.५७ मिलीग्राम
कच्चा फाइबर	१.३४ मिलीग्राम
ऊर्जा	६७.७० किलो क्यालोरी
कार्बोहाइड्रेट	११.२ मिलीग्राम
ग्लूकोज	५.७० मिलीग्राम
फ्रुक्टोज	३.२० मिलीग्राम
सोर्बिटोल	०.३३ मिलीग्राम
क्याल्सियम	१०.२० मिलीग्राम
फोसफोरस	२७.७५ मिलीग्राम
म्याग्नेसियम	३८.९० मिलीग्राम
फलाम	३.३७ मिलीग्राम
पोटासियम	२७२.० मिलीग्राम
सोडियम	८.९० मिलीग्राम
जिङ्क	०.३५ मिलीग्राम
भिटामिन सि	३.०० मिलीग्राम
भिटामिन ए	०.०१ मिलीग्राम
नियसिन	२.८० मिलीग्राम

वहुआयमिक फल भएकोले यसको उपयोग ताजा खाना, तरकारीको साथै पेयपदार्थ, सौन्दर्य प्रदायक तथा स्वास्थ्य वर्द्धक खाद्य पदार्थ उत्पादन सम्बन्धि उद्योगमा हुने गरेको छ ।

हावापानी र माटो

हावापानी

यो एक प्रकारको उष्ण प्रदेशिय हावा पानीमा हुर्कने विरुवा हो । यो प्रजातिको विरुवा वर्षभरी एकनासको पानी पर्ने क्षेत्रमा राम्रोसंग हुर्कने गर्दछ । यसको खेति समुन्द्र सतहवाट १०० देखि ८०० मिटर उचाई सम्मको क्षेत्रमा व्यवसायिक रुपमा गर्न सकिन्छ । पुर्णरुपमा सूर्यको प्रकाश लाग्ने स्थान यसको लागि उपयुक्त मानिन्छ । प्रकाश कम परेको अवस्थामा विरुवाको बृद्धि विकास कम भएर जान्छ भने निरन्तर हावा चल्ने स्थानमा पनि यसको खेति गर्न गाह्रो पर्दछ ।

माटो

यसको खेतिको लागि निकासयुक्त, प्रशस्त मात्रामा प्रांगारिक पदार्थ भएको वलौटे दोमट तथा चिम्टाइलो दोमट माटो उपयुक्त मानिन्छ । माटोको पि.एच मान ५.३ देखि ६.७ सम्म राम्रो मानिन्छ । पितयाको छोटो जरा (१५ देखि ३०से.मी.) हुने हुदा हल्का तथा मलिलो माटो हुनु अति आवश्यक हुन्छ । साथै विरुवा लगाउँदा ४०-५० से मी उच्चा बेड बनाउनु राम्रो मानिन्छ ।

जातहरु

ड्रागन फलको खेति गरिने मुख्य प्रजातिहरु (variety of the dragon fruits) :

१. रातो हुने जात :

१.१. हाईलोसेरिएस अनडाटस (Hylocereus undatus)

- ठुलो फूल भएको, वास्नादार, राति फुल्ने, लहरे प्रजाति ।
- फलको तौल १ के.जी. वा सो भन्दा बढि हुने ।
- फलको बाहिरी वोक्रा चिल्लो रातो र भित्रको गुदि चिप्लो सेतो र मसिनो कालो वीया भएको ।
- काण्डमा साना मसिनो काँडा हुन्छ ।

१.२. हाईलोसेरिएस पोलिराइजस (Hylocereus polyrhizus)

- फलको तौल १ के.जी. सम्म हुन्छ ।
- बाहिरी वोक्रा रातो भित्री गुदी गाढा रातो र कालो मसिनो विया भएको ।
- काण्डमा अलि अलि काँडा हुन्छ ।

१.३. हाईलोसेरिएस कोस्टारीसेन्सिस (Hylocereus costaricensis)

- बाहिरी वोक्रा बैजनी रातो र भित्री गुदी गुलाबी रातो हुन्छ ।

२. पहेलो हुने जात :

२.१. सेलेनिसेरेस मेगालान्थस (Selenicereus megalanthus)

- फल केहि सानो पहेलो बोक्रा भित्र गुदि सेतो विया मसिनो कालो हुन्छ ।
- फलको स्वाद रातो प्रजाति केहि बढि गुलियो ।
- यसमा Heart tonic; captine पाईन्छ ।

विरुवा प्रशारण :

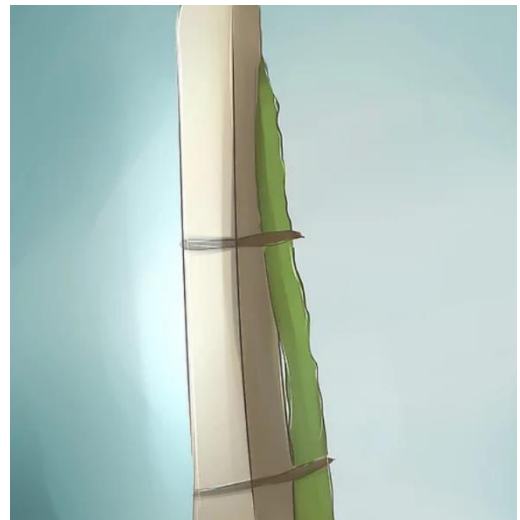
यस्को विरुवाको प्रशारण कलमि तथा विउवाट गरिन्छ । २-३ वर्ष पुरानो, गाढा हरियो करिब ४०-५० से.मि. लामो, राम्रा आँखा भएको, र कुनै क्षति वा किराको संक्रमण नभएको काण्डको टुक्रालाई पोलि व्यागमा रोपेर नर्सरीमा हुर्काईन्छ र ३ महिना पछि विरुवा रोपण लायक हुन्छ । पोलि व्यागमा विरुवा तयार गर्दा माटो, बालुवा, प्रांगारिक मलको (१:१:१) मिश्रण बनाई कालो पोलि व्याग (९"×१३") भर्नु पर्छ र विरुवा रोप्नु पर्छ । कटिङ् बाट विरुवा तयार गर्दा काण्डको फेदतिर छड्के काटिन्छ र छाहारी भएको ठाउँमा ५-७ दिन सम्म छाडिन्छ र यो कटिङ्लाई सिधा रोपण पनि सकिन्छ । नर्सरीमा विउ रोपेर पनि विरुवा उत्पादन गर्न सकिन्छ । अथवा सोभै पोलको वरपर प्रति पोल ४ वाटा वीउ रोपण पनि सकिन्छ । कलमि गरेको विरुवामा फल लाग्न १५ महिना लाग्छ भने सिधा विउवाट तयार गरेको विरुवामा फल लाग्न ३ वर्ष सम्म लाग्न सक्छ । नर्सरीको विरुवालाई माटोको चिस्यान अवस्था हेरी पानी दिनु पर्दछ । तर बढि पानी भएमा विरुवाको जरा कुहिन सक्छ ।

जमिनको तयारी तथा विरुवा रोप्ने तरिका :

विरुवा लगाउने जमिनलाई राम्रोसंग खनजोत गरी प्रशस्त मात्रामा प्रांगारिक मल मिसाई माटो हल्का तथा वुरवुराउदो बनाउनु पर्छ । लाईन देखि लाईनको दुरी २.५-३ मिटर र वोटवाट वोटको दुरी २ मिटर हुने गरी रेखांकन गर्नु पर्दछ । यसरी विउ अथवा विरुवा लगाउदा १ हेक्टर क्षेत्रफलमा ६००० - ८००० विरुवा र १५०० - २००० पोल लाग्दछ । यसको विरुवालाई अडिनको लागि पोल वा खावोको आवश्यकता पर्दछ । चित्रमा जस्तै पोलहरूलाई डोरीले बाधेर विरुवा अडिन दिनु पर्छ । सिउडी विरुवाको उचाई १.५ मिटर सम्म हुन्छ ।

विरुवा अडयाउने पोलको लम्बाई ६-७ फिट भएको राम्रो मानिन्छ । पोललाई ५० से.मि. गाडेर दरो किसीमले अडयाउनु पर्छ । प्रत्येक पोलको वरीपरी ३० से.मि. फरक पर्ने गरी ४ वटा विउ वा विरुवा रोप्नु पर्छ । सोभै विउ रोप्दा

५ से.मि. गहिराईमा र कटिड विरुवा रोप्दा भने पोलिथिन व्यागमा जति गहिराईमा विरुवा गढेको छ त्यसै अनुसार गाड्नु पर्छ र विरुवालाई केहि मात्रामा पोल तर्फ ढल्काएर रोप्नु पर्छ । यसको कटिडलाई सिधै १.५ – २ इन्चको गहिराईमा रोप्न पनि सकिन्छ । विरुवा सारी सकेपछि हल्का सिँचाई गरेर विरुवाको वरीपरी पराल वा खरको छापो दिनु पर्छ । जसले गर्दा माटोमा रहेको चिस्यानलाई जोगाएर राख्न मदत गर्दछ ।

मलखाद्य व्यवस्थापन :

विरुवा रोप्ने प्रत्येक खाल्डोमा ७-१० के.जी. राम्रो संग कुहिएको गोबर मल १००-२०० ग्राम बोकासि मल र ३० ग्राम डि.ए.पि, २५ ग्राम म्युरेट अफ पोटास, २५ ग्राम डर्सभान (क्लोरोपाइरीफस) धुलो मिसाई माटोलाई राम्रोसंग मिलाउनु पर्छ । वानस्पतिक वृद्धिको अवस्थामा नाईट्रोजनयुक्त मल दिनु आवश्यक हुन्छ भने विरुवाको सुषुप्त अवस्था तथा फूल फुल्न सुरु गरेपछि (डिसेम्बर देखि मार्च सम्म) मल दिन बन्द गर्नु पर्छ । वानस्पतिक वृद्धिको अवस्थामा २ हप्ताको फरकमा पातमा फोलियर स्प्रे गर्नु राम्रो मानिन्छ ।

तर फूल फुल्न सुरु गरे पछि भने बन्द गर्नु पर्छ । विरुवामा मल कति दिने र कसरी दिने भन्ने कुरा विरुवाको वृद्धि विकासको अवस्थामा भर पर्दछ । यसको जरा सतहमै रहने भएकाले पनि माटोमा दिइने रसायनिक मल तथा सुक्ष्म तत्व यसले सजिलै लिन सक्दछ ।

- एक वा दुई वर्षको विरुवाको लागि (प्रति बोट) - नाइट्रोजन २०० ग्राम, फसफोरस १०० ग्राम र १५ ग्राम पोटास
- ३ वर्षे विरुवाको लागि (प्रति बोट) - नाइट्रोजन ५०० ग्राम, फसफोरस २०० ग्राम र ४००-५०० ग्राम पोटास
- ४ वर्षको लागे पछि (प्रति बोट) - नाइट्रोजन ८००-१००० ग्राम, फसफोरस ४००-५०० ग्राम र पोटास ५००-८०० ग्राम प्रति बोटमा दिनु पर्दछ । यसै मात्रालाई अन्य ५, ६ वर्षलाई पनि कायम गर्न सकिन्छ ।

काँटछाट तथा बोट व्यवस्थापन:

ड्रागन फलको काण्डमा जरा हुने भएका कारणले यो कुनै पनि प्राकृतिक वा कृत्रिम सर्पोटमा सजिलै चढ्न सक्दछ । यसको बोटको वृद्धि द्रुत र निरन्तर हुन्छ तर निकै चिसो वा खडेरी परेमा बोटको वृद्धि विकास रोकिन सक्छ । खेती व्यवस्थापन गर्न निकै गाह्रो हुने कारणले यसलाई बिना कुनै सर्पोट लगाउनु राम्रो मानिदैन ।

यसलाई विचमा खुला तथा छाता जस्तो आकार (umbrella shape

canopy) बनाउनु उपयुक्त हुन्छ । जब पोलको प्रयोग गरेर विरुवा लगाइन्छ, छँटाई महत्त्वपूर्ण रहन्छ र विरुवालाई पोलमा चढ्न बाध्य पार्ने गरी डाँठहरू चयन गर्नुपर्दछ । सबै पार्श्व वृद्धि र जमिन तर्फ फर्केका

बोटका अंशहरू हटाइनुपर्दछ, जबकि मुख्य डाँठ र हाँगाहरू राखिन्छ (भुइँमा छोएकाहरू बाहेक) । प्रमुख काँटछाँट रोपण पछिको पहिलो वर्ष गरिन्छ । पोल प्रयोग गर्दा वा कुनै अन्य सर्पोट भए पनि, मुख्य डाँठलाई यसमा क्लिपले जोड्नु पर्दछ । दोस्रो वर्षबाट गुच्छाको वृद्धिलाई सीमित गर्नका निम्ति छाँटकाँट गरिन्छ । सामान्य अभ्यासमा, छाँटाई को सीमा सर्पोट सिस्टमको प्रकार र यसको शक्ति मा निर्भर गर्दछ । उदाहरण को लागी, ३ वर्षको बोटको तौल लगभग ७० केजी हुन्छ । यद्यपि यो तौल आफैमा विभिन्न प्रकारका सर्पोट सिस्टमका लागि समस्या नभए पनि हाँगाहरू हावाहुरीको सामना गर्न सक्षम नहुन सक्छन्, त्यसैले नियमित काँटछाँट गर्नु आवश्यक रहन्छ । काँटछाँट गर्दा विरुवाबाट सबै बिग्रिएको डाँठहरू हटाउनुको साथै एक अर्कामा अल्झिएको डाँठहरू पनि हटाउनु पर्दछ । फसल पश्चातको छाँटकाँटले नयाँ टुसाहरूको वृद्धिलाई प्रोत्साहित गर्दछ, जसमा अर्को वर्ष फूलहरू फुल्दछन् ।

सिंचाई तथा निकास प्रवन्ध :

यस्को बोट निकै कम पानी भएको अवस्थामा पनि बाँच्न सक्दछ तर बोटको र फलको राम्रो वृद्धि विकासको लागि पानीको अभाव हुनु हुदैन । साथै बोटको फेदमा पानी जम्न पनि हुँदैन किनकी यसले जरा कुहिन सक्दछ । तसर्थ पानी सिंचाई गर्दा फेदमा नपर्ने गरी औठी आकारको कुलेसो बनाएर वरीपरी दिनु पर्दछ । गर्मि मौसममा ५-७ दिन विराएर पानी सिंचाई गर्नु पर्दछ । मलखाद्य दिए पछि सिंचाई दिनु अति आवश्यक हुन्छ । यस्को लागि सिंचाई व्यवस्था मेवा वालीको लागि जस्तै हो । धेरै पानी भएको अवस्थामा विरुवाको जरा कुहिने र लामो समय सुख्खा भएमा विरुवा ओईलाउन थाल्दछ । यस्को मुख्य कारण भनेको जरा धेरै गहिराईमा नजानु हो । यसलाई सुख्खावाट जति प्रभाव पर्छ पानी जम्नाले त्यतिकै असर पर्दछ । तसर्थ यस्को लागि उचित सिंचाई व्यवस्थाको साथै राम्रो निकास व्यवस्था गर्नु पर्ने भएकोले निकास कुलो बनाएर पानी कटाउने व्यवस्था मिलाउनु पर्छ । भरखर रोपेको विरुवामा चिस्यान बढि हुने गरेर पानी दिनु हुदैन वरु सुख्खा भए पछि मात्र पानी दिनु राम्रो मानिन्छ । यसका लागि थोपा सिंचाई जडान गर्नु उपयुक्त मानिन्छ जसले पानीको असमान वितरण साथै अधिक पानीको खर्चबाट जोगाउँछ ।

अन्य व्यवस्थापकिय कार्यहरू :

बोटको नजिकको भारलाई हातले नै हटाउनु पर्दछ । अन्तर पडिक्तमा रहेका भारका लागि भार नाषक विषादीको प्रयोग गर्न सकिन्छ । कुनै पनि मल प्रयोग गर्नु भन्दा अगाडी ठूला भार अनिवार्य रुपमा नियन्त्रण

गर्नुपर्छ, तर माटोको कभर पाउनका निम्ति साना भार छोड्न सकिन्छ, जसले पानी र मलको वाष्पीकरण सीमित गर्दछ। अन्ततः हरेक पोष्टको फेद १० के.जी कोको पिटले कभर गरेको राम्रो मानिन्छ, जसले मलको काम गर्दछ। वर्षाको मौसममा, विशेष गरी बलौटे माटो भएका क्षेत्रहरूमा परिपक्व फलहरू समयमै टिप्नुपर्दछ, जसले फलहरूलाई अधिक पानी लिएर फुट्नबाट रोक्दछ। ग्रामोक्जीन वा अरु कुनै भार नासक विषादी प्रयोग गर्दा विरुवालाई नोक्सानीबाट जोगाउन सिल्डको प्रयोग गर्नु पर्दछ।

उत्पादन :

फल तयार भई सके पछि फलसंग जोडिएको टर्मिनल पेटल रातो भएर जान्छ, र फलको तलको भाग सुनिएको जस्तो देखिन्छ। पहिलो चक्रको वालीको तयारी जेठ देखी कार्तिक सम्म हुन्छ, भने दोस्रो चक्रको वाली मंसिर देखी जेठ सम्ममा तयारी हुन्छ। ड्रागनको फल, फूल लागेको ३०-५० दिनमा तयार हुन्छ। प्रति वर्ष ५-६ वाली चक्रको फसल लिन सकिन्छ (वैशाख देखी मंसिर सम्म)। फललाई ५ डिग्री सेल्सियस, तापक्रम र ९०% सापेक्षिक आद्रताको अवस्थामा ४० दिन सम्म राख्न सकिन्छ। पहिलो वर्षमा प्रति पोल ८-१० वटा फल लाग्दछ। बोटहरूको घनत्वको आधारमा सिउडी फलको उत्पादन प्रति हेक्टर १०-३० टन सम्म हुने गर्दछ। विरुवामा १.५- २ वर्ष पछि फल लाग्न सुरु गर्दछ। एक पटक लगाएको विरुवाले १५-२० वर्षसम्म फल दिन सक्दछ।

रोग किरा :

यस्को विरुवा कमलो हुने हुदा फल, काण्ड, पात, आँकुरा, फूल, जरा आदिमा विभिन्न किसिमका रोग कीराले आक्रमण गर्न सक्दछ। मुख्य रूपले लाग्ने कीराहरूमा धमिरा, थ्रिप्स, कमिला, कत्ले कीरा, मिलिवग, खपटे, चिप्ले कीरा, गवारो, नेमाटोड, फल कुहाउने भीगा, मुसा, चरा, तथा चमेरो आदि पर्दछन्। माटो भित्र बस्ने किराको लागि क्लोरोपाईरीफोस प्रयोग गर्न सकिन्छ। हुसि जन्य रोगको लागि भने कपरयुक्त हुसिनासक विषादि: कपर अक्सिक्लोराईड, डाइथेन एम ४५, म्यान्कोजेब, आदि प्रयोग गर्न सकिन्छ। फल तयार हुन लागे पछि कम्तिमा १५-२० दिन अगाडीबाट विषादी छर्न बन्द गर्नु पर्दछ।